

БЪЛГАРСКИ ЛЕКАРСКИ СЪЮЗ

15, ДИМ. НЕСТОРОВ
1431 СОФИЯ
БЪЛГАРИЯ
ТЕЛ: 59-30-96, 59-81-03, 59-61-23
ФАКС: 59-91-26

СМЕТКА
ТЪРГОВСКА БАНКА "БИОХИМ" АД
КЛОН СРЕДЕЦ
НОМЕР 10000 961 07
БАНКОВ КОД: 66 08 42 25

Изх. № 23.0.117
13.10.1998 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ОТ БЪЛГАРСКИ ЛЕКАРСКИ СЪЮЗ
София, бул. Димитър Несторов 15

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 29/1998 година

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 24 септември 1998 год., Българският лекарски съюз е конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 29/98 год., образувано по искане на група народни представители от XXXVIII Народно събрание на Република България, за обявяване противоконституционността на разпоредбата на чл.37 ал.1 т.1 и 2 и чл.41 т.3 на Закона за здравното осигуряване /ЗЗО/.

Становището ни по повдигнатите от народните представители въпроси са следните:

I. По чл. 37 ал.1 т.1 и т.2 от Закона за здравното осигуряване.

Твърди се, че текстовете на чл.37 ал.1 т.1 и т.2 противоречат на правото на гражданите на здравно

осигуряване и на императивното изискване за достъпност на медицинската помощ.

Конституцията на Република България в чл.52 ал.1 заявява, че гражданите имат право:

- на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ и
- на безплатно ползване на медицинско обслужване.

Видно от решение № 8 от 2 април 1998 год. по к.д. 3/1998 год. Конституционният съд е приел, че *„Тази конституционна норма не е пряко приложима и в нея е указано, че тя ще се прилага при условия и по ред, определени със закон. Конституционният законодател делегира на Народното събрание правото със свой нормативен акт - закон, да регулира основните обществени отношения, засягащи тези конституционни права.“*

Преди всичко според нас, Конституцията не използва понятието „достъпност“ като икономическа категория. Аргумент в полза на това твърдение е постройката на самия конституционен текст, в чиято втора част се говори конкретно за финансови условия на медицинско обслужване.

Понятието „достъпност на медицинската помощ“ е многомерно и включва всеобхватност на здравната помощ и създаване на условия, които да осигурят при равни условия, еднакви възможности за медицинска помощ и обслужване в случай на болест, достъп до различните звена и нива в системата. В посочения смисъл е чл.12 б. „д“ от Международния пакт за икономическите, социалните и културните права /ДВ бр.43/76 г./, който изобщо не третира начина на ползване на медицинската помощ - със заплащане или не, срещу осигуровка или не.

Конституционният текст, разглежда здравното осигуряване като условие и предпоставка за достъпността, но не и като обуславящо безплатното ползване на медицинска помощ. Този извод се потвърждава от текста на чл.4 на ЗЗО, според който задължителното здравно осигуряване гарантира на осигурените лица достъпна медицинска помощ и избор на изпълнител на такава помощ, сключил договор с районната здравноосигурителна каса, но не и безплатно ползване на медицинско обслужване.

Условията и редът за бесплатно ползване на медицинско обслужване според Конституцията, също следва да се уредят със закон. Текстът съдържа препращаща норма. Предвидено е, че нормативният акт, който ще конкретизира конституционните правила, следва да бъде на законово равнище. Броят на законовите актове, които трябва да дадат първична уредба на материята и да доразвият конституционната норма, не е предопределен.

Специалният закон, регламентиращ отношенията в здравеопазването е Законът за народното здраве. В чл.3а той сочи дейности по здравеопазването, за които гражданите имат право на бесплатно ползване.

Законодателят е счел за необходимо да ги разшири със ЗЗО, който в ал.2 на чл.37 очертава широк кръг осигурени лица, които са освободени от заплащането на сумите по оспорваната ал.1, и които по същество ще ползват медицинска помощ напълно безплатно при условие, че са осигурените. Трябва да се има предвид и обстоятелството, че става въпрос за плащания, дължими след започване действието на договорите по здравното осигуряване. До тогава съгласно §2 ал.3 от преходните и заключителни разпоредби на ЗЗО, финансирането на медицинската дейност и здравните заведения е бюджетно. Следователно в сила са правилата на ЗНЗ в разпоредбите на неговия чл.26.

Според вносителите на искането до Конституционния съд, основният закон не „визира никъде начина на заплащане“ по чл.37 ал.1 т.т. 1 и 2 от ЗЗО.

Източниците за финансиране на здравеопазването са посочени в чл.52 ал.2 от Конституцията и това са:

- държавния бюджет
- работодателите
- лични и колективни осигурителни вноски и
- други източници

при условия и по ред, определени със закон.

Основният закон не съдържа изчерпателно изброяване на всички възможни и допустими източници за финансиране, а като предвижда и други неконкретизирани делегира на закона правото да ги посочи.

В решение № 8 от 2 април 1998 год. по к.д. 3/1998 год. Конституционният съд е приел, че чл.52 ал.2 от Конституцията визира „закон, който трябва цялостно да регулира условията и реда за финансиране на здравеопазването“, а също и че

едва тогава „*може да бъде конкретизирано кои са тези „други източници“*“.

До приемането на такъв закон и в условията на преход от изцяло бюджетно финансирано здравеопазване към система с участието на здравноосигурителни вноски е допустимо различните източници за финансиране на здравеопазването да са посочени в различни нормативни актове, стига това да са закони.

В чл. 46 от ЗНЗ законодателят определя „плащанията в брой“ като един от начините за финансиране, а чрез чл.37 ал.1 т.1 и т.2 от ЗЗО фиксира размера им. Други източници на приходи за Националната здравноосигурителна каса, респективно за здравеопазването са регламентирани и в чл. 23 ал.1 т.2 до т. 9 от ЗЗО и в чл.6 ал.1 т.7 Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия.

От изложеното по наше мнение следва, че законодателят е спазил конституционните изисквания на чл.52 ал.1 и ал.2.

II. По чл.41 т.3 от Закона за здравното осигуряване.

Твърди се противоречие на задължението за допълнителна вноска по чл.41 т.3 от ЗЗО с чл.14 и чл.47 ал.1 от Конституцията. Според първия текст „семејството, майчинството и децата са под закрилата на държавата и обществото“. Съгласно ал.1 на чл.47, „отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата“.

Точка 3 на чл.41 от ЗЗО предвижда допълнителна здравноосигурителна вноска за малолетни, непълнолетни и пълнолетни, неработещи членове на семејството. Тя е в процент от собствената вноска, следователно производна и съобразена с получавания доход. С нейния размер, освен това се намалява облагаемия доход и дължимия данък.

Текстът на т.3 представлява систематично цяло с останалите текстове на самия член 41, в които законът изброява значителен брой категории осигурени лица, здравноосигурителните вноски за които се заплащат от работодателите, републиканския или общинските бюджети. Това са според т. 4 - пенсионери, т. 5 - регистрирани безработни, социално слаби, безработни, които не получават обезщетение, неработещи членове на семејствата на такива

лица, майки в неплатен отпуск за отглеждане на дете, т.7 - временно нетрудоспособни поради болест, бременност, раждане и отглеждане на дете и т. 9 - широк кръг лица, за които вноските не са за сметка на семейството им. Между тях са и пълнолетните учащи се във висши училища, без доходи.

Тези категории осигурени и семействата им, законодателят е приел за необходимо да подпомогне. Попадащите в този кръг граждани са освободени от задължението да внасят за своя сметка здравна осигуровка и за себе си и за членовете на семейството си.

Всички изключения от правилото на т.3 от чл.41 са израз заложения в закона принцип на солидарността между осигурените /чл.5 т.3 от ЗЗО/ и потвърждават характеристиката на задължителното здравно осигуряване като система за социална здравна защита /чл.3 ал.1 От ЗЗО/ в пълно съзвучие с текста, принципите, и духа на чл.14, чл.47 ал.1 и чл.51 от Конституцията.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид изложеното, считаме отправеното от група народни представители искане за обявяване противоконституционността на чл.37 ал.1 т.1 и 2 и чл.41 т.3 от Закона за здравното осигуряване за неоснователно и молим то да бъде отхвърлено от Конституционния съд.

С УВАЖЕНИЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА БЛС:
/д-р Д. Игнатов/